

przed diakówką i gromadzą się, czekając na mszę na górnym placu między cerkwią a diakówką. W tej diakówce czyli szkole odczytywał zwykłe Iwan Szpunder zgromadzony na nabożeństwo włościanom różne ruskie gazety i książki wydania Kaczkowskiego. Zakazalem tych odczytów w szkole jako sprzeciwiających się ustawie o zgromadzeniach. W ten sposób przygotowywano także umysły włościan odczytywaniem różnych podlegających artystów z gazet ruskich.

Agitacy Oleksy Załuskiego w Zbarażu, jego zwiazek z redaktorem „Słowa” Płoszczańskim, wpływ tegoż na włościan ze Zbaraża i Hniliczk przez Iwana Szpundera mającego syna w bursie we Lwowie uwidocznione są w protokole C.) i L.) Wedle protokołu L.) namawiał jeszcze przed 2 laty obecnego prowizorycznego nauczyciel ludowy w Szepakach Piotr Weiner, będąc podówczas słuchaczem w seminarium nauczycielkiem w Tarnopolu i mając oraz nadzór nad bursą w Tarnopolu Stefana Wańkowicza i Oleksę Załuskiego i Pawła Sawczewczyńskiego, który ale nie nie przynajmniej do przejęcia na prawosławie. Na podstawie otrzymanego ustnego oświadczenia przeprowadziłem u niego rewizję dnia 23 stycznia b.r. znalezłem dwa poświadczenie grecko-orytalicznego proboszcza we Lwowie stwierdzające, że Weiner od roku 1868 do 1870 był djakiem w prawosławnej cerkwi. Odpis protokołu i dwóch poświadczonych udzielone Radzie szkolnej okręgowej w Tarnopolu do dalszego dyscyplinarnego postępowania. Następnie przeprowadziłem rewizję u Tymka Kiryluk w Koziach, znaleziono u niego w stole między gazetami i książkami, także skonfiskowany Nr. 1 gazety „Nauka” i ułamek książki wydającej się pochodząć z zakazanej broszury „Posłannik kniazia Włodzimira Welyko”. Oraz zapewnilem się do tego protokołu U.) odnośnie do doniesienia żandarmeryi do L. 6/m., że gminy Hołoszyn i Koziory zupełnie są spokojne i niema śladu o rzekomem za mierze przejęcia na prawosławie. Od przesłuchania donosicieli izraelitów w doniesieniu żandarmeryi naprowadzonych co do Kozior i Hołoszyna odstapiłem na wniosek komendanta żandarmeryi, stęby tych nie kompromitować wobec włościan.

Doniesienie żandarmeryi z dnia 31 grudnia 1881 L. 762 co do rzekomego wysłownia się gr. kat. proboszcza w Paleczyńcach ks. Wieliczaskiego, że gmina Paleczyńce przejdzie na prawosławie, jeżeli gmina Hniliczk zostanie prawosławna, nie polega na dokładnym przekonaniu się żandarma Jana Rudawskiego, jak świadczy protokół K.) Ks. Wieliczaski oddał mi solenne przyczuczenie, że podobna myśl nie krążyła w Paleczyńcach. Zachowanie się ks. proboszcza J. Herazymowicza w Hniliczkach jest — jeżeli nie dwuznaczne — przynajmniej niejasne. Do protokołu sub H.) przyznaje, że nie miał żadnej wiadomości o agitacjach lub chęci przejęcia włościan Hniliczk na prawosławie, neguje wyrazy jemu przez włościan przypisywane, do protokołu F.) iż przyznaje, że w jesieni roku zeszłego pytał Iwana Pylypeckiego, że słyszał, iż w Hniliczkach o prawosławiu rozmawiają i że przestrzegają przed podobnym krokiem, przyznaje, że odwiedził ces. ross. kapitanu przy granicy, utrzymując z nim dobre stosunki dla ochrony swoich pól i siedzici przy granicy położonych od napaści żołnierzy rosyjskich. Dla utrzymania dobrych stosunków z ces. ross. kapitanem nie były ale potrzebne tak częste odwiedziny dłuższy czas trwające, jak to jest stwierdzonem w protokole H.).

Udziale Wysokim reskryptem z dnia 21 Stycznia 1882 L. 698/pr. dwa pedania włościan z Hniliczk do gr. orientalnego duszpasterza we Lwowie i dwa pisma tegoż duszpasterza do gr. orientalnego konsystora w Czerniowcach z przekazem na język polski załączam z umową o waga, że pismo włościan do gr. orientalnego duszpasterza po rasku, pochodzi rzeczywiście od O. Załuskiego i zupełnie podobne jest do jego znanej pisma zawartego przy protokole E.).

List z datą 10 (28) Stycznia 1882 wydaje się pochodzić od Andryja Soji wedle podobieństwa pisma. Iwan Szpunder i jego towarzysze pytani o pochodzenie tego listu, oświadczyli, że nie mieli o tym liście żadnej wiadomości. Bliskich wyjaśnień mogłyby udzielić dotyczący duszpastera, gdy naprawidzono w liście osobę, która z niego była i do której należy zastosować adres siedziby.

Zaświadczenie włościan z Hniliczk przeciw pochodzeniu i obchodzeniu się z nimi ks. Herazymowicza przedkładam Wysokiemu c. k. Prezydium Namiestnictwa Równieńskie osobiem sprawozdaniem. Przeciw wójtowi gminy Hniliczk Hryniowi Błaszcze wdrożę śledztwo dyscyplinarne z powodu ważnego zarzucania obowiązku załączanego doniesienia o agitacjach dla przejęcia na prawosławie i sporządzenia w tym celu wyciągi i dotyczących protokołów dochodzenia.

Zawarty Nr. 26 gazety „Prolom” wskazuje dostatecznie, jak dalece prasa ruska popiera agitację w Hniliczkach.

Egzawstochiowe agitacyjne tendencje nie istniały między włościanami, jeżeli się takowym w Hniliczkach grantowany kres nie położy, a zaledwie nawet ewentualna obawa, iż Hniliczk dniaż zawrócone, popaść mogą ponownie na myśl przejęcia na prawosławie, alegając podbój naszej do Skalatu wychodzącym manowictie od Dr. Naumowicza, który swoim naglim przesunięciem skutkował niechwalność agitatorską.

Priprawowane dochodzenie śledcze wykazało, iż w niniejszym wypadku nie rozchodzi się

o przekonanie religijne, lecz że propaganda ta ma na celu pozyskanie wyznawców dla szyszmy i zwolenników dla państwa rosyjskiego, wzburzenie umysłów włościan i zakłócenie publicznego spokoju i porządku. Pozwalam sobie tedy postawić wniosek na wdrożenie śledztwa karnego przeciw ks. Janowi Naumowiczu, Dr. Mikołajowi Naumowiczu, Andryjowi Soji ze Skalatu, Iwanowi Szpunder, Wasylowi Zazuli, Tymkowi Baszewskiemu, Markowi Malinowiczu, Hryciowi Hłusze z Hniliczk, Oleksie Załuskiemu ze Zbarażą, Piotrowi Weiner z Szepak, redaktorowi Płoszczańskiemu ze Lwowa na zastosowaniu §. 8 z dnia 7 Maja 1874 Dz. P. P. Nr. 50 przeciw ks. Janowi Herasymowiczu i ks. Janowi Naumowiczu na zasadzie ustawy z 5 Maja 1869. Dz. P. P. Nr. 66 względem czasowego uchylenia artykulów 8, 9, 10, 12, 13, zasadniczych ustaw Państwa.

Pozwalam sobie jeszcze nadmienić, że stała się przypiszywać ukończenie dochodzenia w drodze politycznej, osiągnawszy główne rezultaty co do autora podały i co do machinacji i intryg, które poprzedzały podanie i co do głównych agitatorów w tej sprawie i sądzie, że sądowe karne postępowanie wtedy tylko odnieśnie zupełny skutek, jeżeli poszlakowane powyższe osoby dla zapobieżenia porozumiewania się, aresztowane będą.

W końcu pozwalam sobie jeszcze dodać uwagę, że Iwan Szpunder w poprzedniej kadencji, a Wasyl Zazula w obecnej kadencji, wybrani byli członkami Rady powiatowej z grupy mniejszych posiadłości za wpływem gr. kat. księży, cechuje to sposób myślenia wielu księży, niemniej też znaczącą jest odpowiedź, która udzielił ks. kanonik Malinowski Oleksie Załuskiemu, Franciszkowi Garguliskiemu i Pawłowi Sawczewczyńskiemu z Zbaraża zanoszących li z osobistych powodów zarzuty i zawiści zażalenia przeciw tutejszemu gr. kat. proboszczowi ks. Dr. Kosteckiemu: „Oto mająte rymskiego księdza, znaju ja jeho, znau” — wyraz „rymskoho księda” powiada wszystko! Jakim księdzem mieni się być sam ks. kanonik Malinowski?

Zbaraż dnia 31 Stycznia 1882.

C. k. Starosta Kański.

НЕРЕГЛІДЪ ПОЛІТИЧНИЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Цісар) повернувъ дні 19 лат. лицца зі Іспанії до Відня. Майже робітно спробувъ таож до Відня престолонаслідника німецької отъєнкою и дочкою. О год. 2 дні попол. цісарь зможе візиту цісаревиці въ готелю Impérial; по тому цісаревич отдає візиту цісареві.

(Найменший трибунал судовий) рѣшивъ дні 20 л. лицца звістку спрощу конфискату одного німецького дневника за ухідце мовою пос. Шенера въ радѣ державнїй. Конфискату зараджену судомъ окружнимъ въ Корнайбургъ потвердивъ бувъ судъ висшій віденський; найвищий трибуналъ видає вирокъ, що конфискату бесѣдъ парламентарію противіть §. 28 зак. праслового. §. 28 уступъ 4 постановляє безкарбість вірою и правдиво переданихъ справодавцівъ зъ бесѣдъ посадъ въ радѣ державнїй и въ сейміахъ. Нѣкто отже не може бути потаганий до отвічальності за віри і правдиву справодавану. Навѣть цѣль тог постанови §. 28 уст. 4 зак. праслового есть та, щобъ зъ однї стороны отерегти нетыкальності посадъ, а зъ другою стороны щобъ выборці могли по правдѣ довѣдатись, що говорять имъ застуਪникъ въ парламентѣ.

(Іменованіе бар. Николича) ціннільнимъ адлатусомъ воєнного коміданта для Боснії і Герцеговини розбирає досить живо австрійську прасу. Бар. Николич, молодий ще чоловікъ, богатий візитатор, добръ въ Банатѣ, склонъ по матері сербськихъ книжокъ родини Обреновићівъ; по книзъ сербської родини получила буда дуже велика спадщина. Бар. Николич, хоть Сербъ въ роду, симпатизує съ Уграни и таїтъ особливими доказіями тенерішнаго спольного министра Калада. Такъ отже Калада предложилъ его на свого застуਪника въ Боснії і Герцеговинѣ; и, правду сказавъ, зробивъ дуже азучний вибіръ: зъ однї стороны адлатусъ есть Сербоя і склонъ по Обреновићівъ, буде отже мати вибіръ на боснійскїй і герцеговинськїй народѣ, а зъ другою стороны бар. Николич буде въ добрыхъ австрійско-угорськихъ урядникомъ. Министеръ Калада вибралъ съ колькомъ вищими урядниками; по дорожъ насъ послѣдовати въ першахъ дніяхъ слѣдуючого мѣсяца. Якъ довѣдуются подорожъ сильного министra позеде за собою многї важнї змѣни въ адміністрації окунованихъ країнъ. Мостаръ, Фоча и другій мѣста боснійско-герцеговинськїхъ буде буть тенеръ приготовлюють на принятие министра. Асенторукъ въ Боснії і Герцеговинѣ юде дальше зовѣти правильно и въ порядку.

(Однайції професорѣвъ ческого університету) выдѣлу працючаго підписаніи и оголосція печатю заявленіе, що після якъ перенесенія разпорядженіе министра просвѣти бар. Коїрада въ якощахъ правничихъ есть бѣновіе волѣ нарвії, высказаний для 11 цвітня ил. року. Зъ того бачать, що мѣжъ санкція Чехії и по глядъ на министерській разпорядженіе о якощахъ правничихъ поділеній: одна виступаютъ противъ него, другій стоять въ его оборонѣ.

Приправленіе dochodzenie śledcze wykazało, iż w niniejszym wypadku nie rozchodzi się

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Въ кругахъ двојрокихъ розповѣдаются, що при случаю крестинъ новонародженої великої княгинї отбудеся въ Петергофѣ рада фамиліїна. На той радѣ має бути отчитаний меморіаль Льорисъ-Меликова въ 20 марта минувшого року, въ котрому предкладавъ Меликовъ реформы въ дусі конституційнімъ.

Рязанській губернаторъ Сібінъ іменованый директоромъ секції для земствъ въ министерствѣ справъ внутрішніхъ, а ки. Кантакузінъ — Сіеранскій директоромъ департаменту для чужихъ (чиграпославныхъ) віроносівъ.

Генераль-губернаторъ варшавській Альбединський откликаний въ томъ посадѣ; се откликанье было оголошено вже урядово.

Франція. Якъ се вже вразъ зазначили, Египетъ въ Египету збирало себе щоразъ більше войска; народъ египетскій стоять за Араби-пашою. Єсть навѣть поголоска, що египетскій улемъ голосить мѣжъ народомъ „святу війну“ підъ проводомъ Араби-пашо. Араби въдає розкізы въ імені кедива, а министерство не має євгена оголосити його бунтовникомъ. Араби намѣряють перервати каналъ, достарчаючи Александру води; однакожъ завчасу тому запобіжено.

Німеччина. Цісарь Вільгельмъ прибувъ дні 19 с. м. до Гастангъ.

Въ Берлінѣ зайшли сими дніми неборядки соціалістичні. Около 500 соціалістівъ згromadилися на двоці, щобъ попрощатись съ вигнаними товаришами. Комісаръ поліції не мігъ самъ дати рады, щобъ розгннати соціалістівъ зъ двоці, тожъ возвивъ кіннихъ поліціяній та відъ розгнатали ихъ і колъканції.

Репрезентація мѣста Берліна має бути підбірвомъ розвідана. На той згодилася рада министрівъ і Бісмаркъ, а цісарь санкціонує тую ухвалу. Тенеріша берлінська рада мѣста дуже не сподобалася Бісмарку, бо більшість раднихъ належить до партії національ-лібералівъ. Бісмаркъ має надію, що при новихъ виборахъ характеръ партійній мѣской ради зміниться на краще.

НОВИНКИ.

— Речиць для парохіального конкурсу въ Івано-Франківську на 1 і 2 л. серпня с. р.

— Намѣстникъ гр. Потоцкій виїхавъ въ четвер рано до Дрогобича; зъ оттамъ удавався до Борислава и до ново открытихъ покладобъ земного воюка въ Трускавці; вечеромъ прибувъ до Переਮышля а зъ оттамъ виїхавъ на довшій побѣтъ до Ланциута.

— Читальню въ Миколаєвѣ, пов. Жидачівського, розвізали ц. к. намѣстництво розпорядженіемъ зъ 8 липня с. р.

— Въ спрятъ выбору посла до рады держави зъ округа Бережанъ — Рогатинъ — Підгайцѣ. Въ неділю збрався польський комітетъ окружный въ Бережанахъ; зъ кожного комітету повѣтового було по трьохъ отпоручниківъ. На той же зборъ освідчився комітетъ рогатинській за кандидатурою гр. Станіслава Красицкого, а бережанській за гр. Романа Потоцкимъ (синаємъ намѣстника); комітеть підгасець єсть вправдѣ противій кандидатурѣ гр. Романа Потоцкого, але за те підгасецькій маршалокъ новітъ, потарь и др. розглянули за нимъ агітацію. Польські газети противій кандидатурѣ гр. Р. Потоцкого. Найострѣше виступає противъ него „Gazeta Krakowska“; она пытается напѣти: „Kto jest Roman hr. Potocki?... Est-il Russe, ou Autrichien?“ — Борба Поляківъ мѣжъ собою о кандидата наказує Русинамъ съ тымъ більшою енергією и вірою въ успѣхъ старатися о виборѣ руского посла въ той же руській окружній.

— На будову галицької железнїцѣ трансверзалної внесено пять офертъ: бар. Шварцъ, фірма Фредерікъ, компанія ді Батіноль, спілка Танкредъ и фірма Дайль. Міністерство торговлі рѣшило дні 26 серпня, котру оферту приняти.

— П. Атаназій Всесловій Свистунъ, синъ руского пароха въ Ператинѣ коло Ходосів, получивши на висулиції ягеллонській въ Краковѣ дипломъ доктора вільської наукъ лікарськихъ.

— Старі сотни зъ даты 15 січня 1863 будуть припиняні въ австро-угорській банку лише до 31 сего мѣсяця; бѣль 1 серпня до 31 жовтня будуть припиняні лише въ головнихъ закладахъ въ Відні і Пештѣ а бѣль 1 падолиста лише въ дорозѣ особенною прослобы. — Старі п'ятки можна еще промінити въ урядѣ фінансовомъ во Львовѣ.

— Справовданіе зъ двохъ посаїдныхъ засѣдань въ дні 12 червня і 13 липня. Видѣлъ ухваливъ слѣдуючі спрощи: 1) Ухваливъ подику Ви. п. Р. за ревне занять дѣлами товариства, съ заявленіемъ, що справою касъ пожичковихъ, поднесеною паномъ Р., интересується жито виїдъ „Прошибѣ“ и починить вже заходи до виготовлення докладнихъ статутівъ для тихъ касъ, а на разѣ порукає засѣданіе засѣданіемъ въ третій видаючи кінчики „Що насть губитъ“. 2) Приято до вѣдомості отповѣдь о. Дан. Танчикевича на дотичне засѣданіе въ користь тов. „Прошибѣ“, а то въ доказъ признанія для его циркъ трудовъ тиши більше, що до тихъ поднаго відразу зрозуміло високимъ ціли товариства залишно буда вояки заохота. 4) Приято съ відчюстю до вѣдомості, що

